

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Lapsen näkökulmasta selkeitä parannuksia.

Säännökset lapsen asumisen tuesta (pykälät 14.4 § ja 15 §) on hyvä koota yhteen omaan pykäläänsä, mikä ohjaa ensisijaisesti tukemaan vahvoilla palveluilla vammaisen lapsen asumista oman perheensä kanssa.

Esteettömän asumisen tuki myös toisen vanhemman kotiin on tärkeä parannus. Tässä on kuitenkin huomioitava, että esteettömän asumisen tuki tulee myöntää myös siinä tapauksessa, kun kyse ei ole vuoroasumisesta. Joka toinen viikonloppu etävanhemmallaan oleva tarvitsee esteettömän liikkumisen tuen. Kun viikonloput rupeavat sujumaan voi etävanhemman luona vietetty aika lisääntyä. Mikäli esteettömän asumisen tukea ei saa pelkällä joka toinen viikonloppuvierailulla voi etävanhemman luona vierailu jäädä toteutumatta, mikä ei ole lapsen edun mukaista.

Liikkumisen tuen joustava käyttö on myös hyvä uudistus. Hyvää on mahdollisuus liikkua yksilöllisen tarpeen mukaan koko maassa eikä vaan lähikunnissa.

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Lain perusteluosassa on selkeästi ollut eri kirjoittajia, mikä näkyy tekstin epäyhtenäisyytenä ja horjuvuutena. Lisäksi tekstiin on jäänyt ajatuksia ja lauseita, jotka eivät kuulu hyvään lakitekstiin. Tämä tulee tekemään lain tulkinnasta epäyhtenäistä maassamme. Teksti sisältää lisäksi lukuisia konditionaaleja, millä on ominaista se, että tulkinnan määrä lisääntyy. Nämä pitää kaikki korjata lopulliseen tekstiin: tulisi- tulee, pitäisi - pitää jne. Subjektiiviset oikeudet tulee ilmaista sanoin "Hyvinvointialueen on järjestettävä" eikä käyttää seuraavia ilmaisuja: tulisi järjestää tai voi järjestää.

Lain perusteluihin on hyvä lisätä konkreettisia esimerkkejä helpottamaan lain tulkitsijoiden työtä.

Lisäksi osa pykälistä niin yleisluontoisia, että lain konkreettinen soveltaminen on haasteellista. Sanat riittävä tai välttämätön jäävät kokonaan lain soveltajan päätettäväksi. Tämä tulee aiheuttamaan yhdenvertaisuuden vakavaa vaarantumista hyvinvointialueiden välillä

Perusteluissa tulee huomioida ja ohjata lain soveltajia huomioimaan YK:n vammaissopimus.

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Eri vammoja tai niiden astetta ei voi arvottaa keskenään, vaan yksilöllisyys tulee ottaa aina huomioon. Lain tarkoitus on toimeenpanna YK:n vammaissopimusta maassamme, mutta sen kaikkia velvoitteita ei ole huomioitu. Lain sisällä on yhdenvertaisuutta rajaavia elementtejä kuten ikärajaus ja voimavararajaus.

Tiukka soveltamisalapykälä uhkaa jättää lievemmin vammaiset ja esimerkiksi tällä hetkellä ns. väliinputoajaryhmän edelleen lain soveltamisen ulkopuolelle, vaikka heillä on vammasta johtuvia avun ja tuen tarpeita arjessaan.

Yhdenvertaisuutta heikentää se, että joistakin normaalisuusperiaatteen mukaan maksuttomista vamman vuoksi välttämättömistä palveluista esitetään nyt mahdollisuudeksi periä maksua. 3.-9. -luokkalaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta ehdotetaan järjestettäväksi maksullisena perusopetuslain mukaisena toimintana. Perusteluissa tulee käydä selväksi se, että ylläpidosta perittävät maksut eivät saa miltei osin sisältää vamman vuoksi tarvitun avun tai tuen kustannuksia. Perusteluissa tulee korostaa sitä, että vammaispalveluiden tarkoituksena on saattaa vammaisen ihminen samalle viivalle vammattoman kanssa.

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

STM:n osallisuustyöryhmän loppuraporttia ei ole käytetty riittävässä määrin tämän esityksen pohjana, vaikka osallisuustyöryhmän loppuraportti oli monen tahon yhteinen kanta ja sitä lausunnoissa kannatettiin laajasti.

Olennaisin näistä on muutosehdotus, jonka mukaan asiakkaan esittämästä avun ja tuen tarpeesta tai palvelun toteuttamistavasta voitaisiin palveluista päätettäessä poiketa vain perustellusta syystä ja tämä syy on kirjattava päätökseen. Tähän esitykseen ei kuitenkaan ole otettu mukaan näitä osallisuustyöryhmän ehdotuksia, vaikka ne saivat laajaa kannatusta myös lausuntokierroksella.

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Lakia ei voi kirjoittaa niin, että oikeuksista säädetään pelkissä perusteluissa mutta oikeutta ei mainita itse pykälässä. Vammaispalvelulaki on toissijainen eikä tämän lain perusteella haeta palvelua muuten kuin todelliseen tarpeeseen. Siksi perusteluissa s.161 oleva virke "Esimerkiksi pelkkä aistivamma, kehitysvamma tai liikuntavamma ei automaattisesti oikeuttaisi palvelun saamiseen." tulee poistaa, sillä vaarana on, ettei kuulovammainen lapsi saakaan tämän lain perusteella tarvitsemiaan palveluja.

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

§7 Valmennus

2.

§ 16 Oikeus esteettömän asumisen tukeen molempien vanhempien kotona

Tässä on kuitenkin huomioitava, että esteettömän asumisen tuki tulee myöntää myös siinä tapauksessa, kun kyse ei ole vuoroasumisesta. Joka toinen viikonloppu etävanhemmallaan oleva tarvitsee esteettömän liikkumisen tuen. Kun viikonloput rupeavat sujumaan voi etävanhemman luona vietetty aika lisääntyä. Mikäli esteettömän asumisen tukea ei saa pelkällä joka toinen viikonloppuvierailulla voi etävanhemman luona vierailu jäädä toteutumatta, mikä ei ole lapsen edun mukaista.

3.

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

§7 Pykälässä perustellaan, kenellä on oikeus palveluun. Tämä tulee kirjata seuraavasti: "Vammaisella henkilöllä on oikeus saada valmennusta yksilöllisen tarpeen mukaan." Välttämättömyyden kirjaaminen pykälään kahteen kertaan heikentää subjektiivista oikeutta ja siirtää välttämättömyyden todistamisen hakijalle. Subjektiivisen oikeuden perustelun ei pidä olla vanhemman sanoittamisen ja osaamisen varassa, jolloin perheet asetetaan eriarvoiseen asemaan keskenään.

2.

7§ Samaan pykälään on upotettu sekä subjektiivisia oikeuksia että harkinnanvaraista valmennusta, joka tulee hankaloittamaan lain soveltamista.

3.

Soveltamisalapykälä tulee muuttaa HE 159/2018 vp:ssa olleen kaltaiseksi. Nyt ehdotetussa pykälässä perusteluineen on liian tiukat vammaisen henkilön kriteerit, eikä siinä huomioida oikeuskäytännössä myös taloudelliselle edulle asiakkaan edun ensisijaisuutta lainvalintatilanteissa tulkittaessa annettua merkitystä. Nyt ehdotettu soveltamisalapykälä uhkaa johtaa siihen, että jopa nykyistä useampia vammaisia, esimerkiksi lievästi kehitysvammaisia ja autismikirjolla olevia, ihmisiä jää lain soveltamisen ja siten heille vammansa vuoksi tavanomaisessa elämässä välttämättömien palveluiden ulkopuolelle

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

Soveltamisalan vammaisen henkilön määritelmästä puuttuu kokonaan aistivammat. Tämä tulee korjata lakiehdotukseen korvaamalla nykyinen vammaisen henkilön määritelmä YK:n vammaissopimuksessa todetulla määritelmällä.

Lain soveltamista vaikeuttaa soveltamisalapykälän (2 §) tulkinnanvaraisuus ja vammaisen henkilön määritelmän monimutkaisuus. Ne uhkaavat jättää vamman vuoksi välttämättä palveluita tarvitsevia ihmisiä lain soveltamisen ulkopuolelle.

Vammaispalvelulain perusteella palvelut eivät maksa vammaiselle henkilölle mitään. Soveltamisalan tiukka määritelmä siirtää osan palvelua tarvitsevista maksullisen sosiaalihuollon piiriin, joka vaarantaa vakavasti vammaisen henkilön jo nyt niukan toimeentulon. Tähän asti oikeuskäytäntö on tukenut myös sitä, että vammaisen henkilön taloudellinen tilanne ratkaisee vammaisen henkilön hyväksi sen, minkä lain perusteella palvelu myönnetään. Ilmaisen palvelun siirtyminen maksulliseksi on suuri uhka.

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Henkilökohtaiseen apuun esitetty voimavararajoitus voi jättää etenkin lapsia ja nuoria avun ulkopuolelle. Henkilökohtaisen avun tuottamistapoihin esitettävät muutokset hyödyntävät etenkin lapsia. Kaikilla vammaisille tulee olla oikeus henkilökohtaiseen apuun, ellei vammainen itse, tarvittaessa omainen ja vammaispalvelun työntekijä YHDESSÄ katso, että joku toinen palvelu vastaa paremmin hänen tarpeisiinsa ja tätä palvelua on myös saatavissa.

Erityisen tuen pykälän viimesijaisuus ja voimaantulo vasta 2025 aiheuttavat huolta varsinkin lasten näkökulmasta. Pääsevätkö sitä tarvitsevat lapset tuen piiriin? Jos pykälä astuu voimaan vasta vuonna 2025, on se pitkä aika lapselle odottaa erityisenä osallisuuden tukena annettavaa vapaa-ajan apua (jos henkilökohtaista apua ei ole myönnetty voimavararajauksen perusteella). Mikäli voimavararajaus säilyy ja erityistä osallisuuden tukea esitetään korvaavaksi palveluksi, niin tämän on tultava voimaan samaan aikaan kuin laki astuu voimaan (1.1.2023), muuten laki on syrjivä niitä vammaisia kohtaan, jotka rajataan henkilökohtaisen avun ulkopuolelle voimavararajoituksen perusteella, eivätkä he ole yhdenvertaisessa asemassa muiden vammaisten kanssa.

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

MUUTOSEHDOTUS 7 §

Viittomakielen opetus ja kommunikoinnin ohjaus sekä muu valmennus

Valmennus on tavoitteellinen ja määräaikainen palvelu, jonka tarkoituksena on vahvistaa vammaisen henkilön itsenäisessä elämässä tarvitsemia taitoja sekä perheen valmiuksia tukea vammaista henkilöä erilaisissa elämäntilanteissa. LISÄYS: Vammaisella henkilöllä on oikeus saada tarpeensa mukaisesti viittomakielen opetusta ja kommunikoinnin ohjausta valmennuksen yhtenä toteuttamisen muotona.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada valmennusta, jos hän tarvitsee sitä:

- 1) tavanomaisessa elämässä tarvittavien taitojen opetteluun;
- 2) LISÄYS: viittomakielen omaksumiseen ja kommunikointiin;
- 3) elämän merkittäviin muutostilanteisiin.

Vammaisen henkilön perheellä ja muilla hänelle läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta LISÄYS: erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvana, määrärahoista riippumattomana palveluna. Tällä turvataan vammaisen henkilön ja hänen perheenjäsentensä tai muiden läheisten henkilöiden keskinäistä kielen omaksumista, kommunikaatiota taikka vammaisen henkilön merkittävien elämän muutostilanteiden sujuvuutta.

Vammaisen henkilön perheelle ja muille hänelle läheisille henkilöille voidaan lisäksi järjestää muuta valmennusta silloin, kun se on tarpeellista vammaisen henkilön valmennukselle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kokonaisedullisesta näkökulmasta katsottuna riittävä valmennukseen panostaminen varhaislapsuudessa säästää kalliilta korjaavilta ja usein tehottomilta tukitoimilta tulevaisuudessa.

Viittomakielen opetus ja kommunikoinnin ohjaus on toteutettava siihen koulutuksen ja pätevyyden saaneiden ammattihenkilöiden toimesta.

Nykytilanteessa erityisesti sisäkorvaistutetta käyttäville lapsille ei myönnetä viittomakielen tai tukiviittomien opetusta sillä perusteella, että kuntoutuksessa ei sitä katsota tarpeelliseksi kuulon kuntoutuksen näkökulmasta. Kielen ja kommunikoinnin opetuksessa lääketieteellinen näkemys ei tulisi olla määräävä asiasta päätettäessä. Jyväskylän yliopiston ja Niilo Mäki -instituutin yhteisesti

toteuttamassa Viittomakieltä omaksuvien lasten kielellisen kehityksen arviointi, kartoitus ja tukitoimenpiteet- eli Vikke-hankkeessa tehdyn kartoituksen mukaan lasten viittomakielen kehityksessä on viivettä pääosin siksi, että viittomakielen opetusta on saatu epäsäännöllisesti ja vähemmän kuin on haettu.

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Maksuttomuuden säätäminen vammaispalvelulaissa on tarpeellista silloin, kun vammainen/pitkäaikaissairas lapsi tarvitsee kuntouttavaa varhaiskasvatusta, mutta ei päivähoitoa. Esimerkkinä tilanne, jossa lapsen vanhempi toimii omaishoitajana, eikä päivähoiton tarvetta ole, mutta on lapsen edun mukaista osallistua kuntouttavaan varhaiskasvatukseen.

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Voimavararaedellytyksen poistaminen laista on välttämätöntä, koska eri tavoilla vammaisilla tulee olla yhdenvertainen oikeus saada henkilökohtaista apua. Voimavararaedellytys on syrjivä ja YK:n vammaissopimuksen vastainen.

Vammaisten lasten osalta perusteluja tulee tarkentaa, niin että avun saamiselle ei aseteta mitään alaikärajaa vaan henkilökohtaista apua tulee myöntää niihin lapsen harrastuksiin ja vapaa-ajan tekemisiin, mitä saman ikäiset vammattomat lapset tekevät ilman vanhempiaan.

Hyvä parannus on se, että vammaisten henkilön avustajana voi toimia myös perheenjäsen, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista. Tämä tuo selkeän parannuksen ja mahdollistaa esim. kohtauksia saavien vammaisten mahdollisuutta käyttää henkilökohtaista apua, koska heidän on ollut vaikeaa löytää henkilökohtaisia avustajia.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Asumisen tuki (14 §) on lakiehdotuksen palveluista selkeästi yleisluontoisin ja epäkonkreettisin. Asumisen tuen tapoja tai muotoja ei määritellä lainkaan. Tämä on epäkohta, sillä ehdotettu pykälä ei tue lain soveltajia yhdenmukaisten palvelujen järjestämisessä ja vaikeuttaa asumisen tukea tarvitsevien vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia hakea asumisen tuen palveluita.

Perustelutekstissä (s. 211) todetaan: ”Jotta säännös mahdollistaisi asumisen tuen jatkuvan kehittämisen, säännöksessä ei yksityiskohtaisesti määritellä asumisen tuen malleja ja toteuttamistapoja.” Tämä perustelu on ontuva, sillä palveluita ja tukimuotoja voidaan kehittää, vaikka toteuttamistapoja olisikin määritelty.

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Laissa tulee yhdistää 15§ lapsen oman perheen kanssa asumisen ensisijaista tukemista koskevan 14§ kanssa yhdeksi lapsen asumisen tuen kokonaisuudeksi.

Kodin ulkopuolisesta asumisesta perittäviksi ehdotettuja maksuja tulee kohtuullistaa. Maksujen määräytyminen elatuslain mukaan on kohtuutonta ja johtaa merkittävään maksutason nousuun, nykyiseen verrattuna monen kertaisiin maksuihin.

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Pykälä on erittäin tärkeä erityisesti vammaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä näkökulmasta. Vammaisesta läheisestään huolehtivalle pitää taata mahdollisuus esim. Työssäkäyntiin, opiskeluun, perheen muiden lasten kanssa olemiseen ja lepoon. Samalla se tukee vammaisen lapsen ja nuoren osallisuutta ja auttaa harjoittelemaan itsenäistymistä.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Liikkumisen tuen joustava käyttö on myös hyvä uudistus. Selkeä parannus on mahdollisuus liikkua yksilöllisen tarpeen mukaan koko maassa eikä vaan lähikunnissa.

Palvelun toteuttamistapaa koskevan 22§ 3 momentissa tulee nostaa esiin oikeus yksilöllisten tarpeiden mukaan saada käyttää vakiotaksia tai muuta vammaisten tarvitsemaa erityistä järjestelyä. Kuljetuspalveluun on nykyisen tavoin yhdistettävä saattajapalvelu, mikäli vammaisen henkilö tarvitsee sellaisen.

Mahdolliset vammaisen itse maksamat joukkoliikennemaksut tulee huomioida taksimatkojen omavastuuosuudessa, jottei muutenkin heikossa taloudellisessa asemassa oleva vammaisen joudu maksamaan kaksinkertaisia maksuja liikkumisestaan.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

Ehdotuksen mukaan hyvinvointialue päättää kuljetuspalveluiden jaksotuksesta tai mahdollisesti matkabudjetista. Vammaisen henkilö tulee itse voida päättää tästä. Matkabudjetin laskemiselle tulee määritellä tarkemmat kriteerit, jotta asiakkaita kohdellaan yhdenvertaisesti.

Mikäli hyvinvointialue on antanut vammaisen henkilön tai vammaisen lapsen perheen käyttöön auton/kulkuneuvon tai on myöntänyt sen tukea hankintaan, tulee vammaiselle myöntää vähintään

24 yhdensuuntaista matkaa vuodessa. Tämä perusteluihin kirjattu minimimäärä on aivan liian pieni kun tiedämme, että toteutuessaan tästä minimistä kuitenkin tulee maksimi eikä yksilöllistä tarvetta huomioida riittävästi. Vammaisen lapsen tai nuoren tulee saada liikkua myös ilman vanhempiaan mikä tukee nuoren itsenäistymistä ja sen vuoksi hänelle tulee myöntää kuukausittain käyttöön saman pykälän 1 momentin mukainen 18 matkaa kuukaudessa.

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vamman vuoksi välttämättä tarvittujen välineiden tai teknisen ratkaisun hankintakustannuksista korvataan vain puolet. Tämä ei tue normaalisuuseriaa. Normaalisuutta on korvata kokonaan erotus vammattoman ihmisen vastaavan välineen hintaan. Moni vammaisen ihminen ei voi harrastaa, koska harrastusvälineen hinta on huomattavasti kalliimpi kuin terveen ihmisen, joka voi käydä tavallisesta kaupasta ostamassa massatuotannossa tuotettua välineen.

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Eivät

Perustele tarvittaessa kantasi

Mikäli henkilökohtaisen avun voimavararajaus jää lakiin tulee erityisen osallisuuden tuen pykälä tulla voimaan lain kanssa samaan aikaan eli 1.1.2023 alkaen. Muutoin laki syrjii kaikkein heikoimmassa asemassa olevia.

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Ei

Mikäli vastasit Ei, miten säätäisit maksun perusteista?

Maksut ovat liian korkeat. Pitää huomioida, että perheessä saattaa olla muitakin elatusvelvollisia. Vammaisen lapsen muutto kodin ulkopuolelle on perheelle yleensä kriisitilanne, jota ei tule pahentaa kohtuuttomilla maksuilla, jotka vaikuttavat perheen talouteen ja toimeentuloon. Elatuslain mukaan määräytyvä maksu ei ole kohtuullinen, koska vanhemmat vastaavat yleensä kodin ulkopuolella asuvan lapsen muista kustannuksista kuten oman huoneen sisustus, mieleiset huonekalut, vaatehankinnat, lääkkeet yms. Usein myös lapsuuden kodissa pidetään huonetta tai tilaa varattuna lapselle kotivierailuja varten. Tosiallisesti lapsesta aiheutuvat menot vähentyvät lähinnä arkiruokailujen kustannusten verran.

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Lapsivaikutusten arvioinnissa ei tunnisteta riittävästi kaikkia negatiivisia vaikutuksia, joita uudistuksella vammaisiin lapsiin, nuoriin ja heidän perheisiinsä voi olla. Joidenkin vammaisten eriarvoisuus säilyy tai kasvaa suhteessa toisiin vammaisiin. Maksujen kokonaisvaikutusten merkitystä palvelun tosiasialliseen saatavuuteen/käyttöön ei ole riittävästi arvioitu.

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

-

Grundström Janet
LapCI - sisäkorvaistutelasten valtakunnallinen yhdistys ry